

Lausunto luonnoksesta valtioneuvoston asetukseksi sosiaali- ja terveydenhuoltoa ja pelastustoimea koskevan uudistuksen omaisuusjärjestelyistä kunnalle aiheutuvien välittömien kustannusten määrittämisestä

Khall 25.06.2025 § 201
405/00.02.01/2025

Valmistelija Kaupunginjohtaja Juhana Juntunen puh. 044 725 5222.

Lausuntopyynnön diaarinumero: VN/34707/2024

Johdanto

Valtiovarainministeriö pyytää lausuntoanne luonnoksesta valtioneuvoston asetukseksi sosiaali- ja terveydenhuoltoa ja pelastustoimea koskevan uudistuksen omaisuusjärjestelyistä kunnalle aiheutuvien välittömien kustannusten määrittämisestä.

Tausta

Perustuslakivaliokunnan sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen uudistusta koskevissa lausunnoissa on edellytetty, että kunnan omaisuuteen liittyviin omaisuusjärjestelyihin kytketään kunnan itsehallinnon turvaava kompensatiosääntely (PeVL 17/2021 vp).

Sosiaali- ja terveydenhuoltoa ja pelastustoimea koskevan uudistuksen toimeenpanosta ja sitä koskevan lainsäädännön voimaankäynnistä annetun lain (616/2021, jäljempänä voimaankäynnölaki) 4 luvussa säädetään omaisuusjärjestelyistä.

Voimaankäynnönlain 43 §:ssä säädetään korvauksesta uudistuksen omaisuusjärjestelyistä kunnalle aiheutuvista kustannuksista. Pykälän 1 momentin mukaan kunnalla on oikeus saada hakemuksen perusteella valtiolta korvaus voimaankäynnönlain 4 luvussa säädettyjen, kunnan omaisuuteen kohdistuvien järjestelyjen perusteella kunnalle aiheutuvista välittömistä kustannuksista.

Pykälän 2 momentissa säädetään korvausraja. Kunnalla on oikeus saada korvaus siltä osin, kuin omaisuusjärjestelyistä aiheutuvista välittömistä kustannuksista johtuva kunnallisveroprosentin laskennallinen korotustarve ylittää 0,5 prosenttiyksikköä (korvausraja). Laskennan perusteena ovat viimeisimmät valmistuneet verotus- ja tilinpäätöstiedot. Jos korvausraja ylittyy ja kunnan tuloveroprosentti on korvauksen hakemisvuonna vähintään 2,0 prosenttiyksikköä korkeampi kuin kaikkien kuntien painotettu keskimääräinen tuloveroprosentti, kunnalla on lisäksi oikeus saada 1 momentissa tarkoitettua korvausta kolme neljäsosaa korvausrajan alittavalta osalta. Sen estämättä, mitä edellä tässä momentissa säädetään, kunnalla on kuitenkin oikeus saada korvausta omaisuusjärjestelyihin liittyvistä välittömistä kustannuksista, vaikka korvausraja ei ylity, jos kunnan mahdollisuus päättää omasta taloudestaan ilmeisesti vaarantuu.

Pykälän 3 momentin mukaan korvauksen perustana olevat välittömät kustannukset lasketaan omaisuusjärjestelyjen kohteena olevasta omaisuudesta uudistuksen voimaantulon jälkeen syntyvien ja todennettavissa olevien kulujen ja tuottojen erotuksena. Korvauksen perustana olevilla kustannuksilla tarkoitetaan

kustannuksia, joiden syntymiseen kunta ei ole voinut omilla toimillaan vaikuttaa tai niitä vähentää. Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä omaisuusjärjestelyistä aiheutuvien välittömien kustannusten määrittämisestä.

Voimaanpanolain 44 §:n mukaan kunnan on tehtävä 43 §:ssä tarkoitettua korvausta koskeva hakemus valtiovarainministeriölle viimeistään vuoden 2027 loppuun mennessä. Jos hyvinvointialue on käyttänyt 22 §:n 2 momentin mukaista oikeuttaan vuokrasopimuksen pidentämiseen, kunnan on tehtävä hakemus viimeistään vuoden 2028 loppuun mennessä.

Tavoitteet

Asetuksella säädettäisiin voimaanpanolain 43 §:n mukaisesti kunnalle korvattavien välittömien kustannusten määrittämisestä.

Aikataulu

Lausunnot pyydetään toimittamaan viimeistään 12.9.2025 klo 16. Lausunnot pyydetään ensisijaisesti antamaan vastaamalla lausuntopyyntöön lausuntopalvelun kautta.

Lausunnonantajan lausunnossa pyydetään vastaamaan seuraaviin:

1. Korvauksen perusteena olevat kulut (erityisesti luonnoksen 3 §)
2. Korvauksen perusteena olevat tuotot (erityisesti luonnoksen 4 §)
3. Muut huomionne asetusluonnoksesta

Liitteinä Valtioneuvoston asetus ja luonnos perustelumuistioksi.

Esittelijä Kaupunginjohtaja Juntunen Juhana

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus päättää antaa seuraavan lausunnon em. pyyntöön:

Kuhmon kaupunki pitää tärkeänä, että kunnille aiheutuvat välittömät kustannukset sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen uudistukseen liittyvistä omaisuusjärjestelyistä korvataan oikeudenmukaisesti ja selkeiden kriteerien mukaisesti.

Asetusluonnoksessa esitetty määrittely kustannusten todennettavuudesta ja kunnalle aiheutuvien vaikutusten ulkopuolisesta luonteesta on perusteltu ja tukee perustuslakivaliokunnan edellyttämää kunnallisen itsehallinnon turvaamista.

Kuhmon kaupunki korostaa, että erityisesti pienillä ja harvaan asutuilla kunnilla taloudellinen sopeutumiskyky on rajallinen, ja siksi korvausmenettelyn tulee olla hallinnollisesti selkeä ja kohtuullinen toteuttaa. On tärkeää, että myös tilanteissa, joissa laskennallinen korvausraja ei ylitä, mutta kunnan taloudellinen liikkumavara vaarantuu, mahdollisuus korvaukseen säilyy aidosti toimivana.

Päätös Kaupunginhallitus yksimielisesti hyväksyi kaupunginjohtajan päätösehdotuksen.